

Ympäristönsuojelulain muuttaminen - IED:n täytäntöönpano HE 75/2026 vp

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Heidi Lettojärvi

Yleisiä kommentteja

- Komissio valmisteli täytäntöönpanavan IE-direktiivin päivityksen ennen kuin EU:ssa sääntelyn keventäminen sekä luvituksen sujuvoittaminen sekä samalla eurooppalaisen teollisuuden kilpailukyvyn parantaminen nousivat keskiöön.
- Direktiivi ei sisällä mitään kevennyksiä ympäristöluvitukseen, vaan lisää yksityiskohtaista sääntelyä ja hallinnollista taakkaa toiminnanharjoittajille ja viranomaisille:
 - komission ehdottamat Omnibus-ehdotukset huomioitava täysimääräisesti
 - täytäntöönpanossa on vältettävä kansallista lisästä

Ympäristö-omnibus on huomioitava täysimääräisesti (1/2)

- Komissio julkaisi Omnibus-ehdotuksen joulukuussa 2025, jossa esitettiin kevennyksiä IED:n päivitettyihin artikloihin.
- Komissio ehdottaa pakollisen ympäristönhallintajärjestelmän (EMS)
 - sisältövaatimusten karsimista; kemikaali-inventaario ja siirtymäsuunnitelma
 - auditointivaatimuksen poistamista
 - käyttöönoton aikataulun pidentämistä 1.7.2027 -> 1.7.2030
- *Omnibus-ehdotukset on huomioitu vain määräajan pidennyksen osalta esityksessä.*

Omnibus on täytäntöön pantava täysimääräisesti

- mahdollisesti poistuvat vaatimukset voivat aiheuttaa tarpeetonta työtä vaatimuksiin varautumisessa
- lupaviranomainen saattaa sisällyttää mahdollisesti poistuvia vaatimuksia laitosten lupamääräyksiin
- aikataulu luo epävarmuutta toiminnanharjoittajalle; vuoden 2030 kesään mennessä vaadittavaan auditointiin on valmistauduttava
- myöhemmässä vaiheessa Omnibus-kevennysten täytäntöönpanossa voi olla viivettä huomioiden parlamenttikauden vaihtuminen
- On selvää, että komissio ei kohdista rikkomusmenettelyä täytäntöönpanosta niiltä osin, mihin on itse ehdottanut muutoksia
- ❖ Kun Omnibus-ehdotus huomioidaan täysimääräisesti, niin kansallista lainsäädäntöä ei enää välttämättä olisi tarpeen muuttaa hyväksytyn Omnibus-säätelyn johdosta.
- ❖ Mikäli Omnibus-säätely hyväksyttäisiin komission ehdotuksesta poiketen, niin toiminnanharjoittajien kannalta on parempi vaihtoehto, että kansallista lainsäädäntöä täydennetään tarvittavin osin huomioiden riittävät siirtymäajat toiminnanharjoittajille.

Ympäristö-omnibus on huomioitava täysimääräisesti (2/2)

- *Esitystä on muutettava siten, että*
 - ympäristöjärjestelmän sisältöä koskevasta 74 a §:stä poistetaan kemikaali-inventaariota ja siirtymäsuunnitelmaa koskevat kohdat
 - ympäristöjärjestelmän päivitystä ja todentamista koskevasta 74 c §:stä poistetaan vaatimus joka kolmas vuosi tehtävästä todentamisesta ja todentajan kelpoisuudesta
 - ympäristöjärjestelmään sisällytettävää siirtymäsuunnitelmaa koskeva 81 b § poistetaan
 - siirtymäsäännöksistä poistetaan viittaus ympäristöjärjestelmän auditointiin ja muutetaan säännös koskemaan käyttöönottoa 1.7.2030 mennessä

Direktiivivaatimukset on kohdennettava direktiivilaitoksiin

- Esityksellä *direktiivisäännöksiä täytäntöönpanntaisiin YSL:n yleiseen, kaikkia toimintoja koskevaan säännökseen* 53 § - BAT:n arviointi
- Lisättäviä direktiivivaatimuksia ovat mm.
 - erityistä huolta aiheuttavien aineiden käytöstä luopuminen
 - toimenpiteet ympäristötehokkuuden parantamiseksi
 - mahdollisuudet raaka-aineiden ja veden uudelleenkäyttöön
 - toimenpiteet ilmastonmuutoksen torjumiseksi
 - toimenpiteet päästöjen vaikutusten ehkäisemiseksi
 - toimenpiteet luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi
 - digitaalisten ratkaisujen kehityksen huomioiminen
- *Kansallisen lisäsääntelyn välttämiseksi direktiivilaitossääntelyä ei tule kohdistaa muihin toimintoihin*
- *Esitystä on muutettava esim. siten, että 53 §:iin tehty direktiivin täytäntöönpanoon liittyvät lisäykset siirretään direktiivilaitoksia koskevaan lukuun*
- ❖ Luonnonmonimuotoisuuden turvaamien ympäristöluvituksen yhteydessä on myös hyvin ongelmallinen ja on omiaan aiheuttaa epäselvyyttä eri säädösten soveltamisessa.

Päästöraja-arvojen asettamisen on perustuttava toiminnanharjoittajan arvioon

- Direktiivin mukaan asetettavat päästörajat tulee perustua toiminnanharjoittajan arvioon
- Esityksessä edellytetään toiminnanharjoittajan arviota saavutettavissa olevista päästötasoista (77 §), mutta arvion huomioonottamista ei ole säädetty lainkaan raja-arvojen asettamisessa (75 §).
- Esitystä on muutettava vastaamaan direktiiviä.

Siirtymäsäännöksen on vastattava direktiiviä

- Direktiivi edellyttää olemassa olevien laitosten osalta päästöjä koskevien lupamääräysten (YSL:n 75.2 ja 77.1 §) tarkistamista, kun
 - lupaa muutetaan uusien BAT-päätelmien vuoksi
 - kun lupaa on muutettava ennakoimattoman merkittävän pilaantumisen tai ympäristölaatu normien noudattamista varten
 - kuitenkin viimeistään 1.9.2036
- ***Esityksen mukaan myös toiminnan olennainen muutos laukaisisi päästömääräysten tarkistamisen***
- ***Toiminnan olennaista muutosta koskeva lupa-asia ei saa laukaista kaikkien päästömääräysten tarkistamista***
- Direktiivin mukaista ja tarkoituksenmukaista on soveltaa uusia päästörajojen asettamisperiaatteita pääsääntöisetsi vasta kun uudet BAT-päätelmät on laadittu.
- Asialla on merkitystä toiminnanharjoittajille, joilla on tarve hakea luvan muutosta ennen uusien BAT-päätelmien julkaisemista tai ennen perälautaa (1.9.2036).
- Olennainen muutos voi koskea vain osaa laitoksen toiminnoista tai laitosalueelle tulevaa uutta toimintoa – kaikkia päästömääräyksiä ei ole tarpeen tarkistaa.
- Esityksen mukaisella ratkaisulla lupamuutosta hakevat joutuisivat eriarvoiseen asemaan muihin nähden.
- Mikäli päästörajojen tarkistamista tehdään ennen uusien BAT-päätelmien julkaisemista, joudutaan vastaavaan päästörajatarkasteluun uudestaan, kun uudet päätelmät joka tapauksessa sisällytetään lupaan.